

Tilsynsrapport for Fjelsø Friskole 2021-2022

Som tilsynsførende på Fjelsø Friskole er det min opgave at føre tilsyn med

- Elevernes standpunkt i dansk, regning/matematik og engelsk.
- At skolens samlede undervisningstilbud, ud fra en helhedsvurdering, står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.
- At vurdere, om skolen forbereder eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre og bidrager til deres demokratiske dannelse.
- At undervisningssproget er dansk.
- Skolens donationer.
- Kønslig ligestilling
- Skolens praksis vedr. underretninger

(Bekendtgørelse om valg af tilsynsførende ved friskoler og private grundskoler)

Udgangspunktet for vurderingen er standpunktet for eleverne som helhed, samt undervisningen generelt, og ikke den enkelte elevs standpunkt.

Jeg har i skoleåret 21/22 fulgt undervisningen d. 6. december 2021 og d.7. februar 2022. Jeg har fået de oplysninger fra både skolens hjemmeside og samtaler med skolens leder og lærere, der kunne være relevante for mig for at udføre mit tilsyn. I dette skoleår har jeg fulgt undervisningen i forskellige fag i både den humanistiske og naturvidenskabelige fagrække i flere klasser. Jeg har vendt med skolens lærere, hvordan de timeløse fag som f.eks. seksualundervisning og færdselslærer bliver tilgodeset i løbet af året. Det er derfor en fast tradition, at bruge det materiale som Sex og samfund tilbyder alle landets skoler at deltage i. Der tages hvert år et nyt tema op, der ruster børn og unge til at håndtere dilemmaer og muligheder, som er relateret til deres egen hverdag. Uge Sex i 2022 handler om grænser og samtykke.

Jeg har under mine besøg fået et godt indblik i skolens traditioner og i hvordan skolens værdigrundlag folder sig ud i de pædagogiske overvejelser, der ligger til grund for planlægningen, gruppesammensætningerne og selve undervisningen i hverdagen og i de alternative undervisningsdage. Årets musical "Fantasirejsen" var i år i stort omfang elevproduceret af gruppe 3. og 4. Der er vigtigt, at eleverne er med i processen fra begyndelsen. Det er også en måde at møde eleverne og det de er optaget af.

Friskolen vægter bevægelse og læring og det praktisk-musiske højt, da det understøtter de boglige fag. For den enkelte elev betyder det en alsidig inspirerende undervisning, hvor man i fællesskab er sammen om et fælles tredje – nemlig det faglige.

Under et af mine besøg drøftede vi indholdet af de kommende pædagogiske dage, hvor hovedpunktet ville være visionen om et internationalt samarbejde med andre skoleklasser. Det kunne udmøntes i udveksling med lærere og elever og dermed få venskabsklasser fra andre EU-lande. Visionen er at indskolingen skal have et samarbejde med de nordiske lande og de ældste elever med en venskabsklasse fra Belgien. Skolen vil indføre tysk fra 4. kl., da det er vores naboland og håber af den vej, at åbne børnenes øjne for at tysk også er et vigtigt sprog at kunne.

Erasmus + er EU's program for uddannelse, ungdom og idræt. Programmet kan yde tilskud til institutioner og organisationer i Danmark til internationalt uddannelsessamarbejde. Så set i det lys er der muligheder for økonomisk hjælp til denne pædagogiske udvikling på skolen. Et andet emne vi talte om under et af mine besøg, var fordele og ulemper ved at være en prøvefri skole samt det vigtige samarbejde med UU-vejlederen, om blandt andet kommende optagelsesprøver til ungdomsuddannelserne.

En af skolens traditioner er morgensamling, hvor der under mit besøg i december blev sunget kendte julekalendersange, hvilket eleverne tydeligvis var glade for.

I julemåned havde gruppe 1 og 2 en fælles morgenstart rundt om juletræet i gruppe 1s store "multiaktivitetsrum". Seancen indledtes med en bevægelsessang rundt om juletræet inden gavetrækning. Undervejs er der meget stor anerkendelse af børnene og ikke mindst de gode og fantasifulde gaver. Der var ro og opmærksomhed fra alle, da de efterfølgende så et kalenderafsnit fra undervisningsportalen Villeby, hvor der til kalenderafsnittet var tilhørende refleksion og forståelsesopgaver. Begge grupper skulle senere på dagen i dansktimen løse de øvrige danskfaglige opgaver til kalenderafsnittet.

Udeskole i indskolingen tilgodeser især fagene: Historie, billedkunst, musik, hjemkundskab, natur/teknik, håndarbejde, biologi, geografi og sløjd. Under mit besøg i fik jeg gennem elevernes og de ansvarlige læreres beskrivelse af "Udeskole" igen i år godt indtryk af, hvad udeskoledagen midt på ugen bliver brugt til. En tydelig og gennemtænkt plan for emnerne i løbet af skoleåret viser, at de boglige fag også kommer i spil sammen med de praktisk-musiske fag. I november til januar er det store emne Kenya som er fra Ulandskalenderen; et meget inspirerende undervisningsmateriale, der er lavet i samarbejde med Danida og undervisningsministeriet. I tilknytning til emnet indgår der flere fortællinger blandt andet en gendigtning Karen Blixens berømte fortælling om Lullu og Kamante fra bogen "Den afrikanske farm"

Årets forfatter eller eventyrdigter er H.C. Andersen, som rundes af med en teatertur, hvor eleverne skal se forestillingen "Kejserens nye klæder".

Gruppe 1(0.-1.) havde i løbet af året også brugt undervisningsmateriale fra folkekirkens skoletjeneste. Her havde de arbejdet med emnerne "Monster" og " Jul i vikingetiden".

Under mit andet besøg havde gruppe 1 haft besøg af "Uglerne", som er børnehavens gruppe af kommende skolebørn. De havde derfor i idrætstimen lavet samarbejdslege/fangelege og senere på dagen, i tilknytning til H.C. Andersen emnet, sammen set en tegnet fortælling om Klods Hans.

Jeg overværede dansk i gruppe 2 (3.-4.), hvor undervisningen tog sit afsæt i Børnenes ulandskalender kap. 4, der handlede om det glædelige gensyn, at finde ro, hvor er vi forskellige og hvor ligner vi hinanden. Eleverne hørte en fortælling om glæden ved at se gederne, der tilsyneladende lignede hinanden til forveksling, men alligevel var meget forskellige. Det gav anledning til mange refleksioner over egne erfaringer - ikke mindst med mødet med det anderledes. Gør mødet med det ukendte os mere urolige? Det var et af spørgsmålene, som gav anledning til en livlig samtale. Inden der skulle spises formiddagsmad blev timen afsluttet med en bevægelsesøvelse, som krævede en god koordineringsevne.

Ved et senere besøg arbejde klassen med forskellige grammatiske og sproglige opgaver, hvor der var taget hensyn til den enkelte elevs faglige niveau.

I natur og teknik arbejdede gruppe 2 med det overordnede tema fra nord til syd, med underemner Her var det elevernes opgave at lave en rejseplan og søge oplysninger om rejsemålets turistattraktioner, klima, påklædning m.m. De valgte rejsemål var blandt andet Madrid, Egypten og Brasilien.

Som optakt til en matematiktime var der en bevægelsesopgave med tabeltræning. Flip-flapper med 10-tabellen. Eleverne gik roligt rundt til hinanden og løste de stillede gangespørgsmål de fik stillet på skift undervejs. Resten af timen var der i 3. kl. fokus på plus og minus og 4. kl. påbegyndte det nye emne om brøker, som indledtes med en brainstorm. Alt hvad man kom til at tænke på om brøker blev noteret på tavlen og eleverne erfarede ret hurtigt at pizzaer og lagkager var gode til at visualisere brøkbegrebet. Generelt var eleverne på de forskellige klassetrin gode til at hjælpe hinanden, når de i kortere tid skulle arbejde selv, imens det andet hold fik gennemgået det nye stof.

I gruppe 3 (5.-6.) overværede jeg afslutningen af undervisningen madkundskab. Der var fokus på de 5 grundsmage, så der blev tilberedt kylling på flere forskellige måder. Undervisningen var en forberedelse til MADlejr i Højer i uge 7. Initiativtagerne til projektet er ARLA Fonden

I dansk var der under et af mine besøg fokus på grammatik. Synonymer og det drilske nutids-r. I december arbejdede gruppen med reklameanalyse, hvor jeg var så heldig at være med til at høre elevernes fremlæggelser af de valgte reklamer. Der blev gjort en del ud af at tale om både målgruppe og budskab. For hvad sælger "reklamen for produktet" ud over f.eks. tøj fra HM eller Air 1 unisex basket sko? Hvordan adskiller youtube reklamer sig fra andre reklamer.? Er der nogle udfordringer ved den slags reklamer? Ethiske? Økonomiske? Spørgsmålene var mange og lysten til debat var stor.

Det nye emne "Lakserytteren" eller "Rasmus Kolbe fra youtuber til forfatter". Eleverne skulle i den efterfølgende dansktime diskutere, hvorvidt en youtuber kunne kaldes en forfatter. Den diskussion ville jeg gerne have overværet.

Egenproducerede Horror Stories evt. som tegneserie var hovedopgaven i engelsk for 5. klasse. 6. kl. arbejdede med kap. 3 i Charles Dickens "A Christmas Carol". Til kapitlet var der tilknyttet forskellige grammatiske opgaver: Sprogforståelse, homonymer (samme stavemåde eller lyd, men forskellig betydning) og bøjning af verber i nutid.

I gruppe 4.(7.8.9. kl.) arbejde de med romanen "21 måder at dø på" af Sarah Engell. Det er en Grum og gribende ungdomsroman om ensomhed, *cyberbullying*, og selvmordstanker – og samtidig et vigtigt billede på de sociale mediers indvirkning på vores måde at omgås hinanden.

Sarah Engell har med '21 måder at dø' begået et lille mesterværk. Det er en ungdomsbog, som samtidig giver voksne et vigtigt og uhyggeligt indblik i ungdomsliv i dag og den verden de unge befinder sig i - og udenfor. Kunstgrebet med at bruge virkelige eksempler som referenceramme kombineret med slang og computersprog gav mulighed for mange diskussioner om forfatterens meget bevidste valg. Der var tydeligvis forskellige holdninger til Sarah Engells måde at skrive på.

Eleverne arbejdede desuden i timen i forbindelse med romanen på en skriftlig opgave, hvor de skulle beskrive deres læseoplevelse, lave en analyse og en anmeldelse. Opgaven skulle senere fremlæggelse, så eleverne skulle også overveje, hvordan de ville gøre det.

Under mit andet besøg var eleverne i gang med endnu et romalæsningsforløb kombineret med at se filmatisering af romanen "Hjerterfri" af Birgitte Livbjerg."Hjerterfri" er historien om fem voksne søskende og deres tre kusiner, og deres liv og skæbne mellem 1931-45. Eleverne havde forskellige opgaver til romanen. 9. klasse skulle skrive et essay om emnet, efter de havde fået kravene til et essay udleveret og gennemgået.

Ugen før mit besøg havde gruppe 4. lavet forsøg med temperaturmåling. Hvad sker der med det opvarmede vand, når det opbevares i en lukket iglo, en åben iglo eller blot står i sneen.? Elevernes forventninger til, hvilken iglotype der bedst kunne holde på varmen blev drøftet. Resultatet på de forskellige målinger viste ikke de store udsving, så konklusionen blev, at dette forsøg var et godt eks. på at forudsætningerne ved forsøg skal være ens, hvis der skal tegne sig et klart billede.

I matematik var der på UV-portalens Matematikfessor forskellige opgaver som sandsynlighedsregning og statistik på 3 forskellige niveauer.

"Der Krieg und ich", en tysk dokumentarserie om 2. verdenskrig lavet for tyske børn, berørte under mit besøg temaet "Hiltlerjugend und Gretha – Judenschwein". Eleverne var meget optaget af Antons svære dilemma, hvor han på den ene side skulle være tro mod sin jødiske veninde Gretha samtidig med at han var en del af Hiltlerjugend- fællesskabet. Anton, som dybest set havde svært ved at forstå konsekvenserne af HJs ideologi, var nødsaget til at tage stilling. Der var megen demokratisk dannelse i dette forløb, samtidigt med at den tyske historie var i fokus.

Det psykiske og fysiske undervisningsmiljø

I klasserne er der et godt læringsmiljø. Rollefordelingen mellem lærer og elever er meget tydelig. I alle klasser oplevede jeg ro og koncentration i undervisningen. Eleverne mødes med en positiv forventning fra såvel skolen som den enkelte lærer. Jeg har igen i år bemærket, at lærerne er dygtige til at give hvert barn i klassen den opmærksomhed, barnet har brug for med udgangspunkt i det enkelte barns faglige standpunkt. Der tages i høj grad hånd om de børn, der har brug for ekstra støtte, og samtidig er der udfordringer til de hurtige. Med hensyn til kønsopdelt undervisning finder det kun sted, hvis det har en pædagogisk pointe, ellers er det blandede grupper i alle sammenhænge.

Et godt socialt miljø i klassen er en væsentlig forudsætning for at eleverne kan få et fagligt udbytte. Fjelsø Friskole vægter fællesskabet og elevernes trivsel højt. I alle klasser er der ikke kun fokus på faglighed, men også den enkelte elevs trivsel.

Fjelsø Friskole har gode fysiske faciliteter. Der er store klasselokaler, en fællessal til morgensang og fællesmøder. Der er computere i undervisningslokalerne, som eleverne ind imellem bruger i undervisningen. I klasserne er det tydeligt, at der også gøres en didaktisk indsats for at gøre klasserummet til et "lærerum" med faglige plakater, elevproduktioner og inspirerende billeder, som understøtter læringen i de forskellige fag. På fællesarealerne er der udstillet elevproduceret ting som både afspejler skolens hverdag og værdigrundlag.

Ude-arealerne, som bliver brugt flittigt til frikvarterets frie leg, er hyggelige og overskuelige

Sammenfatning

På baggrund af mine iagttagelser kan jeg konkludere:

- at undervisningen i dansk, matematik og engelsk på alle måder står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen
- at skolens samlede undervisningstilbud herunder de praktisk-musiske fag også ud fra en helhedsvurdering står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen
- at skolen forbereder eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre samt udvikler og styrker elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene og demokratisk dannelse
- at skolens undervisningssprog er dansk.
- at skolen lever op til deres underretningspligt og har en procedure for hvem der ansvarlig for at underretninger til kommune finder sted.

Henriette Mønsted Tilsynsførende.